

การวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และมหาวิทยาลัยมหิดล

นางสาวสุนทรี จิตติอรุณชัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-189-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019676 ๑๙๗๑๗๑๔๑

AN ANALYSIS OF STATE OF UNIVERSITY RESEARCH
PROMOTION IN CHULALONGKORN UNIVERSITY
AND MAHIDOL UNIVERSITY

Miss Soontaree Jittiarunchai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-189-1

สุนทรีย จิตติอรุณชัย : การวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัยในจุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล (AN ANALYSIS OF STATE OF UNIVERSITY
RESEARCH PROMOTION IN CHULALONGKORN UNIVERSITY AND MAHIDOL
UNIVERSITY) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. วราภรณ์ บวรศิริ, อ.ที่ปรึกษา รวม :
ผศ.ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม, 245 หน้า. ISBN 974-583-189-1

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัยในจุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล ในด้านนโยบาย แผนงาน/โครงการ โครงสร้างบริหารการวิจัย
การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัย การดำเนินงานและลักษณะกิจกรรม ปัจจัยพื้นฐาน เพื่อสนับสนุนการวิจัย
ผลงานวิจัยตีพิมพ์ และการเผยแพร่ผลงานวิจัย และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการวิจัยใน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล ในช่วงของแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ 6 โดยศึกษา
วิเคราะห์จากเอกสารเป็นหลัก และใช้การสัมภาษณ์ประกอบ

ผลการวิจัยพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีนโยบายมุ่งพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยวิจัย โดยกำหนด
ให้การวิจัยมีความสำคัญทัดเทียมกับการผลิตบัณฑิต และสัมพันธ์กับการเรียนการสอน มีการบริหารงาน
โดยรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและเมืองคณาธิการวิจัยในระดับมหาวิทยาลัยได้แก่ คณะกรรมการวิจัย
คณะกรรมการประสานงานวิจัย และฝ่ายวิจัย สำหรับงบประมาณเพื่อการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกมากที่สุด เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินอยู่ในสัดส่วน
ที่น้อยที่สุด และมีแนวโน้มใช้เงินผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยมากขึ้น เพื่อสนับสนุนกลไกการดำเนินงาน
ในรูปต่าง ๆ เช่น หน่วยงานปฏิบัติการวิจัย สถาบันวิจัย คณะกรรมการปฏิบัติการกิจการวิจัย อาศรม-
ความคิด และสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเผยแพร่ผลงาน
วิจัยมีโครงการเผยแพร่ผลงานวิจัยทำหน้าที่หลัก ปัญหาและอุปสรรคได้แก่ อาจารย์ที่ให้ความสนใจและ
มีความสามารถในการทำวิจัยที่มีคุณภาพยังมีไม่มากเท่าที่ควร ขาดหลักเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณา
ผลงานวิจัย และขาดแคลนบุคลากรสนับสนุนการวิจัย เป็นต้น

มหาวิทยาลัยมหิดลมีนโยบายพัฒนามหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ โดยส่งเสริมให้มี
การวิจัยและพัฒนาวิทยาการพร้อมทั้งเทคโนโลยีของสาขาต่าง ๆ 4 สาขา คือ สาขาวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี คลินิก สาธารณสุขศาสตร์และสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์และการพัฒนาทรัพยากร-
มนุษย์ มีการบริหารงานโดยรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ และมีหน่วยงานรองรับงาน
วิจัยคือ งานส่งเสริมการวิจัยและตำรา กองบริการการศึกษา สำหรับงบประมาณเพื่อการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกมากที่สุด เงินอุดหนุนจากงบประมาณ
แผ่นดินได้รับในจำนวนที่คงที่ นอกจากนั้นได้จัดกิจกรรม เช่น การประชุมระหว่างผู้วิจัยและผู้ใช้ผลงาน
วิจัย การจัดทำทะเบียนโครงการวิจัย เป็นต้น การเผยแพร่ผลงานวิจัยมีงานส่งเสริมการวิจัยและตำรา
และงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่หลัก ปัญหาและอุปสรรคได้แก่ ขาดองค์กรที่ทำหน้าที่
ประสานงานระดับนโยบาย แผนงานและกฎระเบียบงาน และปัญหาการประสานงานเนื่องจากพื้นที่ของ
มหาวิทยาลัยกระจายออกไปหลายแห่ง เป็นต้น

ภาควิชา ..... อุดมศึกษา
สาขาวิชา ..... อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... วราภรณ์ บวรศิริ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม ..... สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม

#C144269 : MAJOR HIGHER EDUCATION
KEY WORD: ANALYSIS/ RESEARCH PROMOTION/ CHULALONGKORN UNIVERSITY/
MAHIDOL UNIVERSITY.

SOONTAREE JITTIRUNCHAI : AN ANALYSIS OF STATE OF UNIVERSITY
RESEARCH PROMOTION IN CHULALONGKORN UNIVERSITY AND MAHIDOL
UNIVERSITY. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. VARAPORN BOVORNISRI,
Ph.D., THESIS CO-ADVISOR : ASST.PROF.SUWATANA SUWANKETNIKOM,
Ph.D., 245 pp. ISBN 974-583-189-1

The purpose of this research was to analyze the state of university research promotion in Chulalongkorn University and Mahidol University on policies, plans/projects, structure of research administration, budget provision for research, implementation and nature of the activities, fundamental factors supporting research, excellent research and diffusion of research results, and to study problems and obstacles of research promotion in Chulalongkorn University and Mahidol University during the 6th period of the University Development Plan. The research was conducted mainly by analyzing documents and supported by interviewing.

The research findings were that Chulalongkorn University geared toward a research university by emphasizing research as much as production of graduates and determining research to relate to instruction. Vice-President for Research Affairs is the head administrator of research, and the university administrative organizations consisted of research committee, research coordination committee and research section. The research fund that Chulalongkorn University received came from external research fund most. The ratio of the research budget from government budget was also stable and had tendency to consume the university research fund more to support the procedures in various forms, ie, Research Unit Cells, Research Institutes, Task Forces, Forum and Inventions, etc.; most of which emphasized on scientific and technological research. Research dissemination was based on Research Dissemination Project. The confronted problems and obstacles were few staff were interested and capable of conducting qualified research, standardized criterias on research result consideration were not available, and research support personnel were not enough, etc.

Concerning Mahidol University its policy geared toward a comprehensive university by promoting research and discipline development in science and technology, clinic, public health and social science, and education and human resource development. Vice-President for Research and Foreign Relations was the head administrator of research, and the university organization was Research Promotion Section, Division of Academic Affairs. Concerning budget, Mahidol University received research support budget from outside most. The amount of the research budget from government budget was stable. The relevant activities were conferences between researchers and users, and research projects indices provision, etc. Research dissemination was based on Research Promotion Section and university public relations. The confronted problems and obstacles were lack of organization coordinating at policy level, project level, and implementation; and difficulty of coordination since the university campuses were widely scattered, etc.

ภาควิชา.....อุดมศึกษา
สาขาวิชา.....อุดมศึกษา
ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ทั้งสองท่านได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้ผู้วิจัยได้พบพร้อมกัน เพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจ ตลอดจนตรวจแก้ไขมาโดยตลอด

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ศัลักษณ์ ทรรพนันท์ อธิการบดีฝ่ายวิจัย และ รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยคนปัจจุบัน ผู้บังคับบัญชาของผู้วิจัยที่สนับสนุนและอนุญาตให้ผู้วิจัย ได้ศึกษาจนสำเร็จ

กราบขอบพระคุณ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่อนุญาตให้ใช้ข้อมูลของมหาวิทยาลัยสำหรับการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณ คุณเพชร ภูริวัฒน์ หัวหน้ากองส่งเสริมและประสานงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คุณรัตนา แผลมทองสวัสดิ์ หัวหน้างาน และคุณอังคณา เรืองศิริปิยะกุล ในงานส่งเสริมการวิจัยและตำรา กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่สละเวลาให้ผู้วิจัยได้พบเพื่อขอข้อมูลทั้งด้านเอกสารและการให้สัมภาษณ์

ขอบพระคุณ บุคลากรในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคน โดยเฉพาะคุณกาญจนา อายุเกษม และบุคคลที่มีได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่ได้ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณมารดา ขอขอบคุณพี่น้อง ในครอบครัว ที่ได้สนับสนุนทั้งกำลังกายกำลังใจ เป็นพลังสำคัญสำหรับผู้วิจัย และเห็นสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยต้องขอบพระคุณพระเจ้าในความสำเร็จนี้

สุนทรี จิตติอรุณชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๗
กิตติกรรมประกาศ.....	๘
สารบัญ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๑
สารบัญแผนภูมิ.....	๑๒

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
2. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 ความสำคัญของการวิจัยต่อสถาบันอุดมศึกษา.....	8
ตอนที่ 2 สภาพการวิจัยทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษา	11
ตอนที่ 3 การส่งเสริมการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา.....	15
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
ประชากร.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัย และปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการวิจัย ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	36
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัย และปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการวิจัย ในมหาวิทยาลัยมหิดล.....	137
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	192
สรุปผลการวิจัย.....	194
อภิปรายผล.....	223
ข้อเสนอแนะ.....	225
รายการอ้างอิง.....	227
ภาคผนวก.....	231
ประวัติผู้เขียน.....	245

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การแจกแจง เอกสารตามกรอบของการวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัย ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	32
2 การแจกแจง เอกสารและการสัมภาษณ์ตามกรอบของการวิเคราะห์ สภาพของการส่งเสริมการวิจัยในมหาวิทยาลัยมหิดล.....	34
3 ภาพรวมการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัย ซึ่งฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการวิจัย ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530-2534.....	77
4 แสดงจำนวน โครงการและจำนวนเงินทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช ที่ได้จัดสรร ปีงบประมาณ 2530-2534 จำแนกตามสาขา.....	85
5 แสดงจำนวน โครงการและจำนวนเงินอุดหนุน โครงการสิ่งประดิษฐ์ ปีงบประมาณ 2530-2534 จำแนกตามประเภท.....	90
6 เงินอุดหนุนสถาบันวิจัย ปีงบประมาณ 2530-2534.....	96
7 แสดงจำนวน โครงการและจำนวนเงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ 2530-2534 จำแนกตามคณะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และสถาบันวิจัย.....	100
8 แสดงจำนวน โครงการและจำนวนเงินอุดหนุนการวิจัยจากแหล่งทุนภายนอก ปีงบประมาณ 2530-2534 จำแนกตามคณะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และสถาบันวิจัย.....	105
9 ภาพรวมการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2530-2534.....	180
10 การเปรียบเทียบสภาพของการส่งเสริมการวิจัย ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล	215

สารบัญแนบภูมิ

แนบภูมิที่	หน้า
1	องค์การบริหารงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..... 41
2	โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..... 42
3	โครงสร้างการบริหารงานส่วนกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..... 45
4	โครงสร้างการบริหารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..... 70
5	องค์การบริหารการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2533-2534..... 71
6	การแบ่งส่วนราชการในกองส่งเสริมและประสานงานวิจัย ในช่วงของแผนพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระยะที่ 6..... 72
7	แสดง โครงสร้างการบริหารงานมหาวิทยาลัยมหิดล..... 144
8	แสดงการแบ่งส่วนราชการมหาวิทยาลัยมหิดล..... 145
9	การแบ่งส่วนราชการในสำนักงานอธิการบดี..... 146
10	แสดงสายการบังคับบัญชาและการจัดอัตรากำลัง ในงานส่งเสริมการวิจัยและตำรา กองบริการการศึกษา..... 161
11	แนบภูมิการแบ่งส่วนราชการ ในกองบริหารงานวิจัย..... 175

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย